

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
 Poročnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
 Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
 Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
 nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
 čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
 Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
 mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 101

Sobota, 22. decembra 1934

Leto IX

Toman Fr.:

Misli za te dni...

»Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.« naj bi prepevali te dni v nebeških višavah. Ali to petje ne prihaja do naših ušes.

Morda se v zgodovini človeštva še nikdar ni toliko govorilo o miru, kot sedaj in nikdar ga človeštvo še gotovo ni bilo tako potrebno, kot ravno te dni...

Ali je res, da človeštvo hoče mir?

Delavstvo pač, ne pa vsi ljudje.

Ko je minil zadnji svetovni pokol, je vse klicalo: Nikdar več vojne, nikdar več tako strašnih grozot, ki smo jih pravkar preživeli! Ugladni svetovni politiki so zatrjevali, da bomo vse morebitne politične in mednarodne spore reševali samo še pri zeleni mizi in nič več na odprtem bojnem polju. Mogoče so resno mislili nato, ko so ustanovili Zvezo narodov.

Ali danes? Če pregledujemo državne proračune, bodisi te ali one države, vidimo, da so proračuni za vojne izdatke izredno visoki, daleko višji od drugih postavk, od katerih bi imeli narodi res lahko koristiti, da se vse oborožuje in pripravlja na novo vojno. Vršijo se poizkusni plinski napadi, po zasebnih in javnih ustanovah se predava o plinih, po šolah učijo otroke, kako se je varovati proti plinom, kdor pa hoče glasno zaklicati v svet: Ne rabimo plinov, nočemo vojne, smo proti vojni, preveč imamo še vidnih posledic od nje, pregloboke so še nje rane!, ga prevpijejo.

Kaj naj naredi delavski razred v tem zastrujenem političnem ozračju? Zgodovinsko nalogo vrši proletarijat celega sveta v današnjih dneh, ko kliče: Nočemo vojne! Ker vojna ne prinaša samo propasti živih bitij in materialnih dobrin, ampak propast človeške kulture sploh, nam je govoril s. P. Jouhaux, Francoz, glavni tajnik strokovnega gibanja v Franciji — član mednarodnega urada dela na kongresu URSSJ v Sarajevu. In je še dostavil: »Vemo, da noben narod noče vojne, to delajo kapitalistični plačanci za svoje lastne koristi. Boj za mir, boj za enakopravnost je naš boj, ker vemo, da se v miru moremo razvijati in v svobodi mirno pripravljati uresničenje socializma.«

Če si bomo sodrugi in sodruge, vtisnili v srce te resnične besede, če jih bomo znali sprovesti v življenje, tedaj bo zavladal resnični mir med narodi, ki bodo postali dobre volje, dobre volje med seboj, vsi napram vsem, do naroda in do države. In bratski mir bo pod svobodnim solncem...

Sodrug Leon Jouhaux v Zagrebu

Na sarajevskem kongresu naših svobodnih strokovnih organizacij so bili tudi zastopniki sodružnih organizacij drugih dežel. Po kongresu sta si s. Jouhaux, predsednik francoske delavske zveze ter strokovne internacionale in pa poslanec tajnik čehoslovaške strokovne zveze, s. Rudolf Tayerle, v Zagrebu ogledala naše socialno zavarovanje. Gostoma sta dala vsa pojasnila podpredsednik Osrednjega urada za zavarovanje delavcev Marko Bauer in generalni direktor Milan Glaser. Opisala sta razvoj zavarovanja ter povedala, da povzročča težkoče zavarovanju nezaposlenost in padanje mezd. Gosta sta si ogledala tudi osrednji in okrožni

S. dr. Topalović:

O političnih zahtevah delavstva

Ministrski predsednik Uzunović je povabil delavstvo k sodelovanju

Sarajevski tisk objavlja s posebnim poudarkom govor s. Topalovića na sklepem zborovanju kongresa svobodnih strokovnih organizacij. S. Topalović je rekel:

»Ministrski predsednik Uzunović nas je povabil k sodelovanju v njegovi stranki. Toda, ta stranka, sodrug, je takorekoč eksponent vaših delodajalcev! In izkušnje, ki so jih imeli delavci povsod tam, kjer so skupaj z delodajalci v eni stranki, nam svetujejo, da to ponudbo zavr-nemo. Če bi to bila naša politična stranka, da bi nam takih ustanovitev naša politika ne maramo voditi destruktivne politike, vsekakor hočemo graditi. Naše sodelovanje bo pripomoglo k ozdravljenju razmer v naši deželi v

vsakem oziru. Pod pritiskom razmer smo tisti, ki najbolj poznamo gospodarstvo vsake dežele. V svoji kritiki bi navedli vse, kar služi napredku in v naš prid in v prid najširših ljudskih množic in se izvede. Program nacionalne edinosti ni za nas nikakršno vprašanje. Nasprotno, naš temeljni princip je, ki smo ga že zdavnaj pred nastankom te države, še v času črno-rumenega režima, sklenili. V interesu gospodarske moči naše dežele, v interesu nje obrambne sile, je naše sodelovanje neobhodno potrebno, ker bo prineslo pomirjenje, zadovoljstvo in maksimum blagostanja vsem onim, ki so v skrbeh za vsakdanji kruh.«

Zborovalci so njegova izvajanja burno odobrvali.

Pred sestavo nove vlade

Vlada je odstopila — Zunanji minister Jevtić sestavlja vlado

Odstopila sta kmetiški minister Dragojin Kojić in zunanji minister Bogoljub Jevtić dne 18. t. m.

Predsednik vlade Uzunović je z ozirom na demisijski podal ostavko vlade, ki je bila sprejeta.

Vlada bo opravljala posle do imenovanja nove vlade.

Knez namestnik Pavle je zaslišal o položaju predsednika senata in predsednika poslanske zbornice.

Mandat za sestavo vlade je bil poverjen Jevtiću.

Princ-namestnik Pavle je naročil zunanjemu ministru Jevtiću, da sestavi

vi novo vlado. Inozemski listi, zlasti francoski in čehoslovaški, se obširno bavijo z odstopom jugoslovanske vlade ter s skrbjo poudarjajo, da je potrebna po marsejskem dogodku konsolidujoča politika v državi, v zunanji politiki pa nadaljevanje politike Jevtića, ki je resen in presoden politik. Jevtić je dobil neomejen mandat. To pomeni, da sestavlja vlado po svoji uvidevnosti v smislu koncentracije državotvornih političnih elementov, s čimer se bo v celoti ustrezno prilagodila nove realistične stranke.

Francija in Italija

Sporazum v treh obdobjih

Za ohranitev evropskega miru je sporazum med Italijo in Francijo precejšnjega pomena.

Francoski zunanji minister Laval zahteva po poročilu lista »L' Oeuvre« najprej,

da se Mussolini javno izreče za enotnost in integriteto Jugoslavije,

ker smatra, da je to vprašanje, ker se Mussolini s tem odreče revizionistični politiki, podlaga evropskega miru. Potem bi Laval obiskal Rim, kjer bi se vršili predvsem razgovori o nezavisnosti Avstrije ter bi Mussolini podal v tem zmislu izjavo, ki bi jo podpirale obenem Nemčija, Italija, Čehoslovaška, Jugoslavija, Francija in Rumunija ter ji pritrđi Anglija. V tretjem obdobju naj bi se razpravljalo o sredozemskem pomorskem paktu, ki bi zblížal zlasti Italijo, Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo.

Za Italijo in nje samozavest so te zahteve nekoliko nerodne. Zato je verjetneje,

da se bosta najprej sporazumeli Italija in Francija glede afrikanskih kolonij

urad. Sodrug Jouhaux se je zahvalil za pojasnila ter želel zavodu v interesu delavskega razreda najlepše prosovanje.

in italijanskega vmešavanja v abesinske razmere, potem glede Avstrije ter da bo Mussolini končno obljubil, da se hoče sporazumeti z Jugoslavijo in malo antanto.

Mogoč je tak sporazum. Vzemi-
 mirujoče pa je, da se Avstrija tesneje veže z Madžarsko ter da pridobiva v obeh državah vpliv italijanske politike, ki že išče stikov tudi z Nemčijo in Poljsko. Bodočnost teh etap in paktov je nejasna in zapletena in obenem še vedno kritična. Borita se revizionistična in protirevizionistična politika; obe pa iščeta zaveznike, da jo uveljavita.

Dogovor med Rusijo in Francijo?

Med Litvinovom in Lavalom je bil baje sklenjen dogovor, po katerem se obe državi med seboj obveščata o vseh mednarodnih akcijah. Zlasti se zavezujeta, da ne skleneta z nobeno državo regionalnega pakta, če se ni odzvala pozivu k pristopu vzhodnega pakta. Pogodba ostane v veljavi pet let.

Francoski senat je vojaški naknadni kredit 800 milijonov frankov neizpremenjeno odobril.

Mrzlične vojne priprave v Franciji

Parlament odklanja podržavljenje vojne industrije in dovoljuje vojne kredite

Francoska zbornica je razpravljala o naknadnem kreditu za vojno mornarico. Vojni minister je zahteval 800 milijonov frankov. Letalski minister Pierre Cot je izjavil, da bo za vojni kredit le, če se napravi obenem konec zasebni oboroževalni industriji, ki jo je treba internacionalizirati. Industrija dela prevelike dobičke in dela za tuje države in s tem ogroža varnost.

Ministrski predsednik je izjavil, da je težko razmejiti industrijo v orožno in drugo; med vojno služi vojni itak vsa industrija. Sedanji položaj zahteva kredite. Vojni minister Maurin pravi, da so dovoljeni krediti nezadostni, material je zastarel, treba je novega in izpopolniti utrdbe.

Zbornica je po debati sprejela vojni kredit 800 milijonov s 360 glasovi (proti 130). Odklonila pa je predlog o podržavljenju oziroma internacionalizaciji orožne industrije s 388 glasovi (proti 199).

Stanje zavarovancev socialnega zavarovanja oktobra 1934

565.461 članov in članic

Po poročilu Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je bilo v mesecu oktobru pri okrožnih uradih zavarovanih 565.461 delavcev in nameščencev. V oktobru je v primeri s prejšnjim mesecem naraslo število članov za 3259 zavarovancev in v primeri z istim mesecem lani za 16 tisoč.

Napram številu lanskega leta izkazuje največji porastek zaposlenosti okrožni uradi v Ljubljani (4.091 več zaposlenih), v Velikem Bečkereku (2628), v Zagrebu (2339) in v Somboru (1965).

Članstvo se je pa skrčilo pri okrožnem uradu v Banjaluki (za 1.197 ali 7.09 odst.).

Pri zasebno-društvenih blagajnah članstvo nazaduje, n. pr. pri »Merkurju« v Zagrebu (—51), dočim dve drugi blagajni napredujeta. Značen porast beleži Trgovsko bolnišnico in podporno društvo v Ljubljani, ki je pridobilo 521 zavarovanih nameščencev (+7.96 odst.).

V oktobru mesecu letos je znašalo število zavarovanih delavcev s stalnim dnevnim zaslužkom do 8 Din (vajenci) 71.129, z zaslužkom nad 8 do 24 Din 263.249, z zaslužkom nad 24 do 34 Din 97.542, z zaslužkom nad 34 do 48 Din 64.927 in z zaslužkom nad 48 Din 68.614 zavarovancev.

Povprečna zavarovana mezda znaša 22.10 Din in se je znižala v primeri z lanskim letom za 0.96 Din.

Ta posledica znižanja povprečne dnevne mezde izhaja odtod, ker se je znižalo število članov z zaslužkom nad 24 Din za 75.500 ter povečalo število članov z zaslužkom pod 24 Din za 91.590.

Zaradi znižanja povprečne zavarovane mezde in porastka števila članov je ostala skupna povprečna zavarovana mezda skoraj ista kakor lani v istem mesecu. Znašala je letos 312.47 milijonov dinarjev, lani pa 316.76 milijonov.

Podrobni statistični podatki bodo objavljeni v »Radnički Zaštiti«.

Veličasten potek 3. kongresa URSSJ-a v Sarajevu

Vsaka tri leta, se vrši kongres naših zedinjenih svobodnih strokovnih organizacij. Ti kongresi so najpomembnejše in najvažnejše prireditve našega strokovnega gibanja, ker načrtujejo taktično in programatično pot gibanja.

Velike so naloge našega gibanja v državi.

Važne so obenem, ker je potrebno, da se delavske organizacije na znotraj in na zunanaj, to je, v svojih organizacijah in v javnem delovanju, kolikor mogoče uveljavljajo in uveljavijo. Ni sport, ni zaključena družba; delavske svobodne strokovne organizacije dela, bojev in socialnih problemov. Zaradi splošne krize kapitalizma so postale edini faktor, ki hoče s svojim delovanjem zaceliti rane današnje družbe in jo povesti

na nova pota bolj socialne in bolj pravične družbe.

Ali si moremo misliti še važnejšo misijo?

3. kongres svobodnih strokovnih organizacij je bil sklican v času velike gospodarske krize, v času, ko zavzema brezposelnost v delavskih in nameščenskih vrstah vedno večji obseg.

Važnega in dalekosežnega pomena so bile zato naloge, ki jih je imel rešiti 3. kongres URSSJ-a na svojem dvodnevem zasedanju, dne 15. in 16. decembra t. l. v Sarajevu. In že uvodoma je treba ugotoviti, da je bil kongres v pogledu reševanja vseh aktualnih vprašanj na neprekosljivi višini. Zasedal je kongres v slavnostno okrašenih dvorani sarajevskega delavskega doma.

Otvoritev

Kongres je otvoril s. Jovo Jakšić. Pozdravljajoč vse delegate, ki so prišli iz vseh industrijskih in poljedelskih središč naše države, je s. Jakšić uvodoma iznesel, da ima kongres dvojno nalogo: povdariti potrebo

svobode delovanja naših strokovnih organizacij in boja za njih obstoj ter rešitve vprašanja brezposelnosti.

katera vedno bolj ogroža vse naše narodno gospodarstvo.

Za predsednika kongresa sta bila izvoljena ss. Petijan in Medić.

Pozdravni govori.

Ker se predstavniki strokovne internacionale niso mogli udeležiti že prve seje kongresa in ga pozdraviti, so prvi dan pozdravili kongres: dr. Krmpotić v imenu ministrstva soc. politike, dr. Štefanović v imenu Banske uprave, generalni direktor Glaser v imenu SUZORA, g. Brašković v imenu centralnega odbora borz dela, s. Milica Topalović v imenu radničke kulturne zajednice, s. dr. Stajnić v imenu Mednarodnega urada dela, s. Ramljak v imenu Saveza grafičkih radnika (ca) Jugoslavije, s. Andrićević v imenu Saveza bankarskih, industrijskih in trgovskih nameščencev Jugoslavije in s. Mehmed Zlator v imenu Saveza apotekarskih saradnika Jugoslavije, s. Ilić v imenu vseh delavskih zbornic.

Brzojavne pozdrave so poslale svobodne strokovne organizacije iz Anglije, Belgije, Holandske, Švedske, Švice, Španije, Madjarske, Luksemburga, Palestine in Grčije. S posebnimi simpatijami je kongres sprejel pozdrave španskega delavstva.

Delo v preteklih treh letih

S. Krekić je nato podal poročilo o delovanju URSSJ-a v preteklih treh letih. Delovanje URSSJ-a je bilo vedno javno in bo ostalo v bodoče. Kljub temu pa so strokovne organizacije v svojem delovanju zelo često naletele na

ovire,

ki imajo svoj izvor v nenaklonjenosti merodajnih faktorjev in v dejstvu, da se zakonito priznana koalicijska pravica delavstvu v praksi okrnjuje. Strokovna organizacija železničarjev je morala prenehati delovati. Naša dolžnost pa je, da jo ponovno pokrenemo, obenem pa zahtevamo, da ne bo več podrejena nadzorstvu s strani delodajalca, t. j. železniškega ministrstva, ampak nadzorstvu notranjega ministrstva,

kot vse ostale organizacije. Država kot delodajalec bi morala izpolnjevati vse obveznosti, ki izvirajo iz socialne zakonodaje, da se ne bi mogli privatni delodajalci, ki tudi briskirajo delavsko zaščito in socialno zakonodajo, na njo sklicevati.

V zadnjem času so bile v boju proti našemu pokretu angažirane ugledne osebnosti in v svrhu blatenja našega pokreta ustanovljeni posebni časopisi. In vendar so nasprotniki podcenjevali naš pokret in njegovo solidnost, ker ne samo, da smo odbili vse napade in ostali nepremagljivi, smo izšli iz boja kot

zmagovalci,

kar se je najbolje izkazalo pri volitvah v Delavsko zbornico.

Uspeli smo, da zberemo vse pozitivne delavske sile v našem pokretu in naše stremljenje je bilo, da konsolidiramo naše organizacije, da združimo v

koalicijo

vse razredne delavske in nameščenske organizacije. V tem pogledu je bil vzpostavljen kontakt s Savezom bankarskih, industrijskih in trgovskih nameščencev Jugoslavije, s Savezom grafičkih radnika (ca) Jugoslavije, s Savezom apotekarskih saradnika in s Savezom muzičarjev.

Šestim savezom in organizacij se je v teku zadnje funkcijske dobe pridružilo URSSJ-u. Dasi torej Ors in železničarji na tem kongresu niso zastopani, je število članstva vendar naraslo.

Prizadevanje URSSJ-a se je zahvaliti, da je bila

avtonomija v delavskem zavarovanju

zopet vpostavljena, kar je bil pa tudi skrajni čas, ker pod komisarijatom bi bilo delavsko zavarovanje popolnoma propadlo.

Nadalje je URSSJ vodil —

kampanjo za izvedbo zakona o minimalnih plačah. Vedno znova pa je povdarjal potrebo čimprejše izvedbe onemoglostnega in starostnega zavarovanja ter zavarovanja zoper brezposelnost.

3. kongres URSSJ-a je osvojil obširen

akcijski program,

v katerem je treba podčrtati te-le zahteve: svoboda združevanja, govora, tiska in stavke.

Socialno politične zahteve

je formuliral kongres tako-le: 1. normalni delavnik na osnovi 40 oz. 48 urnega tednika za vse delavce in nameščence; absolutna prepoved nočnega dela žensk in mladotnih. 2. Določitev minimalnih delavskih mezd. 3. Ureditev delovnih razmer med delodajalci in delojemalci potom kolektivnih pogodb. 4. Spori, nastali iz delovnega razmerja, se morajo reševati po skrajšanem postopku pred takozvanim sodiščem dobrih ljudi, in to neozirajo se na višino sporne vsote. 5. Splošno obvezno zavarovanje vseh delavcev in nameščencev in njihovih družinskih članov za slučaj bolezni, nezgode, onemoglosti starosti. 6. Zavarovanje delavcev zoper brezposelnost. 7. Specialno zavarovanje jetičnikov. 8. Reguliranje dotoka javencev. 9. Zasiguranje brezplačnega šolanja mladine do 14. leta. 10. Enoten zakon za vse delavske in nameščenske zakonodaje. 11. Sodelovanje pri izgraditvi mednarodne delavske zakonodaje, posebno pa trajno mednarodno skrajšanje delovnika. 12. Sodelovanje mednarodnih institutov za zavarovanje delavcev. 13. Svobodno vzpostavljanje mednarodnih zvez med vsemi organizacijami in društvi, ki po raznih državah legalno delujejo.

Dokler se ne reši vprašanje zavarovanja zoper brezposelnost, je treba dobiti potrebna sredstva za podpiranje brezposelnih in

podaljšanje podporne dobe na 20 tednov

z državnimi dotacijami in dotacijami samoprav.

Razveljavljena banska naredba v Dravski banovini v pogledu prepovedi nočnega in nedeljskega dela v pekarnah, naj se takoj zopet uveljavi, obenem pa po osrednji vladi oz. parlamentu

ratificira mednarodna konvencija o prepovedi nočnega dela.

Nadalje je URSSJ-ov kongres postavil in osvojil celo vrsto zahtev, tičočih se narodnega

gospodarstva, javnih financ ter svetovnega in kulturnega delovanja

strokovnih organizacij.

V interesu narodnega gospodarstva in cilju pobijanja brezposelnosti priporoča kongres velikopotezna

javna dela.

Predvsem tudi zahteva kongres

omiljenje davčnih bremen,

ki jih nosi delavstvo, z zvišanjem davka prostega eksistenčnega minimuma in ukinitve 1 odst. dodatnega službenkega davka ter povračilo doslej izvršenih vplačil. V vrhuha

podpiranja delavskega kulturnega gibanja

se uvede tkzv. kulturni dinar, ki ga bo plačal vsak organiziran delavec enkrat letno. — Turističnemu društvu »Priatelj prirode« naj prizna vlada iste pravice kot ostalim planinskim društvom.

V pogledu

delavskega tiska

sklene kongres priporočiti organizacijam, da čim najbolj omeje izdajanje lastnih organov. Glavni strokovni glasili postaneta »Radničke novine« v Beogradu in v Zagrebu. Nadalje se priznata kot strokovni glasili »Munkas Usjag« in pa »Volksstimme«. Strokovni tisk je za vsakega člana obvezen.

Enotnost delavskega gibanja

Odobravajoč delo predstavnikov URSSJ-a je kongres ugotovil to-le: Ustvarjeno koalicijo vseh svobodnih delavskih in nameščenskih organizacij v socialnih ustanovah in za izvedbo akcij splošnega razrednega značaja kongres odobrava. URSSJ je odbil vse napade žutih nasprotnikov, zavrača pa tudi stremjenja, ki jih skušajo vnašati gotovi takozvani levičarji pod parolo enotne fronte v strokovni pokret, največkrat seveda podtalno, ne da bi bili iniciatorji sploh znani.

Komur je do odkritosrčnega in poštenega dela na osnovi polne notranje demokracije, brez zahrbtnih namenov in ne ozirajo se na direktive, ki prihajajo iz središč in ustanov, na katere naš delavski pokret nima nobenega vpliva, naj pride v naše vrste. Celijaštva (za katerimi se le premmogokrat krijejo agentprovokaterji), naše gibanje ni trpelo in ga ne bo trpelo niti v bodoče.

Pri izvolitvi

nove centralne uprave

so bili izvoljeni v predsedstvo: ss. Pavićević, Krekić in Stojilković; v izvršni odbor: ss. Belić, Jovanović in Mitić iz Beograda; ss. Pfeifer, Kunčić in Krstić iz Zagreba; ss. Čelešnik, Arh, Jakomin in Vidović (Maribor) iz Ljubljane; Jovo Jakšić in Medić iz Sarajeva; ss. Močari in Miller iz Novoga Sada; ss. Kurtin in Irišić iz Splita in Stanišić iz Skoplja. V finančno kontrolo so bili izvoljeni: sodruzi Jovanović, Vrankar in Rozmajer.

3. seja kongresa, v nedeljo, dne 16. t. m. popoldne, se je pretvorila v

manifestacijski shod

sarajevskega delavstva in vsega našega gibanja, ki ga je pri tej priliki zastopalo 130 delegatov od blizu in daleč. Dvorana ni mogla sprejeti vseh poslušalcev, zato so le-ti napolnili tudi vse stranske prostore in so zunaj stoječi poslušali govore po zvočniku. Na tem veličastnem zborovanju sta pozdravila kongres delegata internacionale s. Jouhaux (Zuo) iz Pariza in s. Tayerle iz Prage. Oba sta v enournem navduševalnem in vendar stvarnem govoru orisala sedanji položaj delavstva in razmere v Evropi, s točno dalekovidnostjo pokazala na razvoj političnih dogodkov ne samo na našem kontinentu, temveč na celem svetu ter izrazila upanje, da časi, po katerih medna-

rodni proletariat že desetletja hrepni, niso več daleč pred nami.

Kot zadnji govornik je s. dr. Topalović orisal bedni položaj delavstva v Jugoslaviji, bičal skandalozne razmere v ustanovah, ki bi ravno v prvi vrsti bile poklicane, da čuvajo zakone, red in mir v naši državi ter je v imenu vseh iznesel željo in zahtevo jugoslovanskega delavstva

po reaktiviranju političnega udejstvovanja.

Izvajanja s. Topalovića so bila spremljana z burnim odobravanjem vseh navzočih.

Tako je zaključil 3. kongres Ujedinjenega Radničkega Sindikalnega Saveza Jugoslavije. Delegati, odhajajoči vsak v svoj kraj, so odnesli s tega kongresa neopozabne vtise, ki jim bodo v vzpodbudo v novem in vztrajnem delu v strokovnem gibanju.

Delegatom na čast sta sarajevski »Proleter« in »Cankar« priredila v soboto in nedeljo predstave in koncerte, ki so bili v vsakem pogledu na zavidni višini.

S sklepi, ki jih je napravil sarajevski kongres, je nam podana smernica za poživljenje in ojačanje našega gibanja. To gibanje bo raslo, to gibanje bo delovalo, kakor že doslej, po danih smernicah, toda

z večjo vneto, s podvojenimi silami in večjo samopozornostjo.

Ena organizacija smo, eno nalogo imamo in po eni poti hočemo in moramo hoditi.

Smernice kongresa so naš program; našo pot načrtavata delavska zavest in delavska solidarnost.

To bodi naš trden sklep.

Najprej za razvoj našega strokovnega gibanja!

Enotno delavstvo pa bo najboljšje jamstvo za doseg ciljev!

Doma in po svetu

Vesele praznike želi vsem cenjenim naročnikom, čitateljem in inšerentom

Uredništvo in uprava.

Proračun mesta Zagreb znaša za bodoče leto 127,254.759 dinarjev in je za 10 milijonov manjši kakor letošnji. Za socialno skrbstvo je votiranih v proračunu 10, 439.070 Din (letos 9,980.763 Din). To je nad 8 odst. proračuna. Postavka sicer z ozirom na današnji socialni položaj ni velika, vendar druge velike občine sorazmerno in običajno ne votirajo niti takih zneskov.

Proces o marsejskem zločinu. Že bodoče dni bo preiskava o marsejskem zločinu zaključena. Preiskovalna oblast odstopi nato spise okrožnemu sodišču v Aixu en Provence, ki zločince obtoži ali ne. Če se obtoženci ne bodo pritoževali zaradi obtožbe, bo razprava že konec marca.

Madžarski legitimisti in liberalci izjavljajo v svojih listih, da so nasprotniki madžarske režimske politike. Stali so, tako pravijo, vedno na stališču, da je Madžarski potrebna zveza s Francijo ter zblizanje in sodelovanje z malo antanto.

Atentat na Hitlerja. Hči vrhovnega šlezjskega predsednika Brücknerja, ki ga je fašizem odstavlil, je v Berlinu iz avtomobila streljala na Hitlerja in ga baje ranila. Hitlerjeva straža je takoj streljala na atentatorko in jo ubila. — Nemški listi so pa poročali: Brücknerjeva hči je po aretaciji nje očeta izginila iz Breslava.

Tone Maček:

126

Slučaj Kumberger

»Si že kdaj slišal ali čital to ime: Zwickau?« je nenadoma vprašal Kurent Franceta. Ta je odmajal.

»Malo bolje si oglej stvari, ki jih nosiš s seboj. Daj mi svojo bencinko sem. Glej tu na podstavku svetilke je pritrjena medena ploščica z napisom: Sicherheitslampenfabrik A. G., Zwickau. Vidiš naše svetilke izdelujejo v tem mestu.«

Najpogostejše nesreče v rudnikih so zasipi. Nenadoma se utrga od stropa velika gmota, ki ni zadosti podprta in zasuje ali zmečka rudarja. Včasih je pritisk in teža tako silna, da tudi najmočnejša podkrepitev nič ne pomaga. Včasih se tudi zgodi, da se na izkopu zrahljano premo-

vo ostenje radi stresljajev delovnega procesa in radi silnega pritiska zemeljskih mas nenadoma zgame in se v veliki množini izsuje v izkop ter pokoplje pod seboj iznenadene koparce.

Take nesreče so bile in bodo, prepričati se jih popolnoma ne more. Potrebna je pač povsod, zlasti pri rudarskem delu, velika previdnost.

Bolj redki so slučaji, da rudnik zalijejo podzemeljske vode, če rudarji nenadoma presekaajo kako vodno žilo, ki se je niso nadejali. Vendar te podtalne vode navadno niso tako močne, da bi mogle ogroziti ves rudnik. Kjer je poskrbljeno za primeren odvod v glavni kanal in kjer so na razpolago dovolj močne sesalne naprave, je mogoče te vode sproti izčrpati. Usodno pa lahko to postane, če vdoro v rudnik površinske vode v bližini kake reke, jezera ali celo

morja. Najbolj znana katastrofa te vrste se je pripetila leta 1862. v francoskem rudniku Lalle. Tam je bližnja reka ob jesenskem deževju silno narasla, razkopala strugo in si našla pot v podzemlje, kjer je drla po poševno ležečih izpraznjenih premogovnih žilah in z bliskovito naglico zapolnila vse nižje ležeče rove in izkope. Rudarji v najnižjih rovih se niso mogli rešiti in so se že po nekaj trenutkih žalostno utopili, kakor podgane. Ostali so se pred udirajočo vodo umikali v višje ležeče galerije, ki pa jih je naraščajoča voda zavzemala drugo za drugo. Z vsako uro se je voda dvignila za nekaj čevljev.

V obupnem strahu so preostali rudarji iskali izhoda, a vsi dohodi v jamo so že bili napolnjeni z vodo. Manjše število jih je tvegalo poslednje. Zavedali so se, da so tako ali tako obsojeni v smrt, zato so posku-

žali še zadnje sredstvo, da ji uidejo. S poslednjimi silami so začeli plezati skozi luknje in špranje, ki jih je izkopala voda, ki je skozi nje drla s površine v podzemlje. Stisnjenih usten so lezli skozi slap deročega elementa, ki je šumel in grmel mimo njihovih ušes. Z opraskanimi prsti so se oprijemali zrahljanega kamenja in zadirali svoja stopala v mehko glino. Nekateri so bili že preveč oslabei, da bi mogli odoleti silovitemu vodnemu toku, njih moči so popustile in voda jih je pahnila nazaj, odkoder so prilezli, kjer so žalostno poginili. Drugi so sicer prilezli na vrh, kjer pa so jih moči zapustile in se niso mogli več izkoptati iz rečnih valov. Le redkim posameznikom se je posrečilo, da so se priborili do suhe celine, kjer so od prevelikih naporov onesveščeni obležali.

(Dalje prihodnjic.)

Kemperle Blaž, podpreds. Glavne bratovske skladnice:

Kriza rudarskega starostnega zavarovanja

(Konec.)

Sanacija

Glavna skupščina je leta 1934 odobrila osnutek zakona, po katerem naj se vse vrste tujinim obdavčijo in iz tega davka ustanovi posebni centralni fond, iz katerega naj bi se sanirale pasivne bratovske skladnice. Posebna deputacija je osebo izročila tozadnevno spomenico g. banu Dravske banovine in ga ob tej priliki tudi prosila, da naj čimprej nakaže po banovinskem proračunu že odobreno vsoto, za sanacijo bratovske skladnice. Prav tako je delegacija osebo izročila spomenico tudi g. ministru za šume in rude, kateri se je za stvar živo zanimal in obljubil vsjo svojo pomoč. Ljubljanska Glavna bratovska skladnica zadeve ni pustila zaspati, ampak je stalno opozarjala vse merodajne faktorje na bližajočo se katastrofo Pokojninske blagajne. Tej akciji so se pridružile tudi Delavske zbornice, kakor tudi celotno članstvo potom javnih shodov v revirjih. Zeleti je, da se ob dvanajsti uri na vseh merodajnih mestih resno prične pozitivno delo za sanacijo Pokojninske blagajne po načrtu Glavne skupščine ljubljanske bratovske skladnice.

Sanacija Glavne bratovske skladnice za Dravsko banovino naj bi se izvršila tako-le:

Dotacija centralnega fonda naj krije ves primanjkljaj nad 14odstotnim prispevkom pri Pokojninski blagajni in poleg tega še 10 odstotkov celotnih izdatkov za sanacijo kapitalnega kritja. 2.03 odstotni primanjkljaj znaša Din 1.775.000 za leto 1934, 10odstotni sanacijski prispevek pa bi znašal 1.379.000, ali skupaj Din 3.155.000. Tako, da bi sedanji kapital z obrestmi vred ostal nedotaknjen za dobo 10tih let. V tej desetletni dobi bi se zbralo kapitala s 4odst. obrestmi vred približno 42 milijonov Din (razume se zaeno z 10odst. sanacijskim prispevkom).

Tu smo navedli konkretno stanje Pokojninske blagajne, ter pokazali tudi v številnih resno opasnost za nje obstoj. Pokojninska blagajna more obstati le, če se izvede sanacija po načrtih, ki jih je predlagala letošnja glavna skupščina Glavne bratovske skladnice za Savsko banovino. Če do te sanacije ne pride, potem je propast te najstarejše panoge rudarskega in plavžarskega zavarovanja neizogibno.

Zato ponovno opozarjamo vse merodajne faktorje kakor tudi širšo javnost, da se zganijo v zadnjem trenutku in pomagajo izvesti to sanacijo, s samo debato in anketami pa stvari ne bo nič pomagane. Resno pa dvomimo, govorimo odkritosrčno, da do tega pride, kajti današnji kapitalistični sistem, ki je še vedno močnejši od zdravega razuma, tega ne bo dopuščal, ker odločujoči gospodarski krogi vedno vpijejo, da so socialna bremena pretežka in da pomenijo previsok riziko za njih gospodarstvo. Rudarsko in plavžarsko delavstvo more strnjeno po svojih strokovnih organizacijah mnogo pomagati k temu, vsaj s tem, da budno stoji na straži tega zavarovanja in da pove svetu, v kakšnem položaju se nahaja. Pravilno pa je, da so se temu vprašanju zadnji čas posvetile tudi prizadete občine, smatramo, da so poleg strokovnih organizacij tudi najbolj poklicane, kajti če resnično pride do tega, kar pa mi vsi skupaj ne želimo, da to naše zavarovanje propade, potem pride na občine zelo težko breme: skrbeti za vse reveže in izmozgance, ki so dali vse svoje življenje in svoje zdravje, po največkrat tujemu kapitalu, kateri je vrjel sem in tam kako drobtinico v občinsko blagajno, za obresti jim bo pa ostavil te reveže v trajno preskrbo do njihove smrti. Rudarji, plavžarji, tak je naš položaj, zavedajte se ga, zdramite se!

Maribor

15 letnica mariborske »Svobode«

Letos beleži naša podružnica 15letnico obstoja. Naša podružnica ni proslavljala te obletnice z večjo prireditvijo, vendar pa je naša dolžnost, da se spominjamo te obletnice. 15 let že orje »Svoboda« kulturno ledino med našim delavstvom na naši severni meji in ima v tem času zaznamovati lepe uspehe. Najlepše bomo proslavili obletnico s tem, da pridno nabiramo nove člane, da

Osumljenci komunizma, ki se nahajajo v preiskovalnem zaporu v Mariboru, se bodo morali zagovarjati v dveh skupinah. Proti 15 obtožencem se bo vršila razprava 15. januarja, 6 obtožencev pa pride pred sodišče dne 31. decembra t. l. Obtoženci so večinoma dijaki.

O sodobnem svetovnem položaju je predaval minulo sredo pod okriljem »Svobode« s. Ošlak. Predavatelj je govoril o veselih in podrobno orisal politični ter gospodarski položaj v Angliji, Ameriki, Franciji, Poljski, Rusiji, Nemčiji, Italiji, Japonski in v državah Podonavja. Izhod iz kaotičnega stanja, v katerem se danes nahaja Evropa je načrtno gospodarstvo in carinska unija. Za svoja poljudna izvajanja so ga udeleženci nagradili z dolgotrajnim odobravanjem.

Odpust iz službe. Ravnateljstvo mestnih podjetij je odpovedalo službo trem uslužbencem mariborske mestne občine, in sicer: ravnatelju mestnega avtobusnega podjetja Francu Neraliču, slugi Bizjaku in vratarju Jugu. Ze svoj čas smo poročali v našem listu, da je prevzel vodstvo mestnega avtobusnega podjetja inž. Zupanič, ki je pregledal vse poslovanje podjetja. Mestna podjetja poročajo, da preiskava, ki jo je uvedlo

Celje

Tudi celjski pekovski pomočniki so manifestirali za nočni in nedeljski počitek. V ponedeljek, dne 10. t. m. se je vršilo zborovanje, ki je bilo zelo dobro obiskano, čeprav dan za obdržanje zborovanja ni bil primeren. S. Pobec Fr. je otvoril zborovanje in pozdravil navzočega glavnega tajnika s. Grubauerja, ki je takoj povzel besedo in v eno uro trajajočem govoru temeljito obrazložil preteklost pekovskega pomočnika in boja za najosnovnejše človeške pravice, obenem pa tudi razvil sliko bodočnosti, za katero se pekovski pomočniki s takim elanom bore. Na zborovanju je poročal tudi s. Lah o poteku zborovanja v Mariboru. (V poročilu o zborovanju v Mariboru, ki je izšlo v »Delavski Politiki«, je ime s. Laha, ki je takrat tudi govoril, pomotoma izostalo. Op. ur.) Ko so potem spregovorili še nekateri sodrugji, je s. Pobec zaključil zborovanje. — Na odborovi seji, katera se je vršila takoj na to, pa je bilo dogovorjeno vse potrebno radi točne kontrole nad izvajanjem prepovedi nočnega dela. — Tembolj neprijetno je dirnila pekovski pomočnike vest, ki so jo zaznali dne 13. t. m., da namreč naredba sploh ni stopila v veljavo. Vedeli smo, da se nočni počitek ne bo tako lahko uvedel, nismo pa mislili, da bodo nastale take ovire že prvi dan. Kljub temu pa nam to ne jemlje poguma. Pekovski pomočniki bomo nadaljevali naš boj do končnega uspeha.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Hrastnik

Odpust delavcev v steklarni.

V steklarni v Hrastniku so delavci dobili odpust. Vse delavce, ki so bili zaposleni v steklarni, so odpustili. Od 23. decembra dalje bomo zopet brezposelni, ker se je podjetje odločilo ugasniti eno veliko peč.

Lepo uspelo predavanje je priredila podružnica Svobode II, dne 19. decembra t. l. Predaval je s. dr. Reisman iz Maribora o delovnem pravu. V svojem dvehurnem govoru je naslikal važnost in pomen delavskih zaupnikov, strokovne organizacije in delavskega časopisa. V zvezi z razlago socialne zakonodaje, je govornik omenil, koliko pravic izgubi delavstvo vsled svoje nepoučenosti in nezavednosti, ker ni organizirano in kako se na njihov račun materialno okorišča delodajalci. Svoje pravice bodo delavci lahko uveljavili le potem strokovne organizacije in s pomočjo delavskega tiska. Burno odobravanje je nagradilo predavatelja za njegova izvajanja. — Takoj po predavanju sta se oglasila dva nova naročnika za »Delavsko politiko«. To pa je šele prav izzvalo med delavci pravi razgovor o potrebi delavskega časopisa in v tem živahnem medsebojnem razgovoru so se začeli priglašati novi naročniki kar eden za drugim. Naenkrat je predsednik ugotovil, da smo že dosegli število novo priglasenih s predavanja v Kranju, kjer se je zadnjič priglasilo 20 novih naročnikov. To je izzvalo pravo navdušenje in takoj se je eden oglašil, da moramo Kranjčane »posekati«. Novi priglašenci so kar prebirali vrste, kjer bi se še lahko našlo sodruga ali sodružico, ki bi zmozel me-

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO 1935

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem tovarna perila in oblek „TRIGLAV“
JOSIP OLUP, Ljubljana, Stari trg št. 2, Pod Trančo 1 in Kolodvorska ulica 8.

sečno naročnino 10 Din, pa smo na ta način res dosegli število

27 novih naročnikov,

večinoma za »Delavsko politiko«, nekaj pa vmes tudi za »Volksstimme«. Dvorana je kar sršela korajže in navdušenja, da smo se tako tesno združili in pevci so krepko zapeli »Delavski pozdrav«. Z bodrilnimi besedami, ki so šle od srca k srcu, je sodrug Beutl zaključil krasno uspeli predavateljski večer z željo, da bi se slična predavanja še ponovila.

Štore

»Narodni poslanec« na odru. Dne 15. in 16. t. m. je dramski odsek naše mlade podružnice »Svobode« vprizoril Nušičevo burko »Narodni poslanec«. Kljub temu, da imamo večinoma samo mlade, neizkušene moči, je bila igra dobro podana, na nekaterih mestih celo prav dobro. Dvorana gosp. Adrineka je bila polna v soboto, v nedeljo, dne 16. t. m. pa nabito polna. Mnogo jih je moralo oditi, ker niso dobili več vstopnic. Med občinstvom je bilo opaziti poleg delavcev tudi uradnike, obrtnike in kmete. Tudi naš mladi tamburaški zbor je pripomogel h uspešni prireditvi. V nedeljo, dne 16. t. m. se je pripeljal celjski tamburaški zbor in je skupno z našimi tamburaši zaigral nekaj lepih komadov. Najlepša hvala Celjanom. Le tako pogumno naprej!

Ponikva

Zahvala. Tem potom se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so nas tolažili in nam bili v oporo ob priliki bridke izgube našega, dne 9. t. m. v Celju umrlega dobrega očeta, Jožeta Koržeta, žel. zvan. Posebej se zahvaljujemo g. Mihi Kranjcu, kleparskemu mojstru v Celju, gasilski četi v Ponikvi, ki je prepeljala truplo pokojnika v domačo vas, nadalje železničarski godbi, številnim železničarjem, g. šefu prometne službe in g. šefu postaje ter vsem ostalim, ki so spremlili pokojnika na njegovi zadnji poti. — Zalujoča rodbina Korže.

Kranj

Vse delavke v tovarni »Ika« za božične praznike na cesti. Podjetje je napovedalo vsem delavkam dopust za nedoločen čas. Nekateri govore, da bo trajal en mesec, drugi pa, da celo dva meseca. Posebno prizadete so tiste delavke, katere se nimajo kam zateči, če pa že imajo starše, pa večina sami nimajo niti za najnujnejše potrebe. Da bi pa delavke imele kakšne prihranke, pa ni niti misliti, ker ne zaslužijo niti toliko, da bi se za časa zaposlitve lahko primerno preživele. Lahko si mislimo, s kako trpkimi občutki v srcu zro naše delavke novemu letu naproti.

Slov. Javornik

Predavanje »Svobode«. V nedeljo, 16. t. m. se je vršilo IV. predavanje v tej sezoni. Vsa štiri predavanja je imel s. A. Cerkvenik iz Ljubljane. S tem predavanjem je zaključil svoj cikel. Dvorana je bila pri vseh predavanjih polna, kar kaže, da se budi med nami spoznanje, kolikšne vrednosti je za nas prava delavska izobrazba. Zahvaljujemo se s. predavatelju za njegov trud in požrtvovalnost. Upamo, da njegove besede niso ostale brezplodne in želimo, da se prihodnje leto zopet vidimo. Zanimivo je ugotoviti, da na vseh predavanjih ni bilo opaziti niti enega izmed javorških izobražencev, ampak izključno samo delavce. »Svoboda« in sodruga od »Enakosti« s Save. Prihodnje predavanje bo 30. decembra in pride predavat s. Bogo Teply o fašizmu, na kar že danes opozarjamo.

Pevski koncert javorške »Svobode«. Pevski odsek »Svobode« bo priredil v nedeljo, dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Delavskega doma na Savi pevski koncert. Program koncerta bo zelo pester in bogat. Obsegal bo 18 pevskih točk. Dirigiral bo pevovodja s. Mencinger Franc. Vabimo vse prijatelje delavskega petja na koncert, da s polnoštevilno udeležbo vlijemo vrlim pevcem novega poguma in volje za nadaljnje delo na polju delavske kulture. Obenem pa naj s svojo navzočnostjo dokažejo, da znajo ceniti trud in požrtvovalnost preprostih delavcev, ki pokažejo s svojim nastopom, da je tudi delavec zmožen ustvarjati to, kar imenujemo pevsko umetnost.

Jesenice

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo, dne 22. in 23. t. m. ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) sporniti vefilmski po ideji dr. Francka »Ljubezen v snegu«. Sodelujejo najslavnejši spornitniki Švice in Nemčije. Dodatki običajni. Za Božič sledi: »Pesem za Tebe« z Janom Kiepuro.

Zbirajte za tisk. sklad!

Ptuj

Predavanje sodr. Segule je bilo zelo številno obiskano. Navzoči so z zanimanjem ogledovali zgodovinske slike ter pazljivo sledili izvajanjem predavatelja, ki je podal sliko razmer v Španiji, kjer je 56 odst. kmetov in 14 odst. delavcev ter le vsled raznih predsodkov in tradicije na eni ter radi prepoznega enotnega nastopa proletariata na drugi strani »zmagala« reakcija, ki jo blagoslovila naš slavni »Slovenec«, kakor je blagoslovljal povzročitelje februar-skih dogodkov v Avstriji. Toda tudi španska reakcija ne bo trajala večno.

10 novih naročnikov. Delavstvo Ptujja se pripravila za volitve delavskih zaupnikov v posameznih obratih. Zato pa je bilo predvsem potrebno, da delavstvo pozna zakonite predpise glede te važne institucije v naši državi. »Svoboda« je priredila v to svrhu minuli četrtek zvečer predavanje s. dr. Reismana o zakonskih določbah delavskih zaupnikov. V prepolni dvorani je navzočim delavcem in delavkam predaval o zakonih glede zaščite, pravic in dolžnosti delavskih zaupnikov. Seveda smo prišli končno zopet tudi pri tem razmotrivanju do edinega prepričanja, da je delavstvo poleg zaupnikov, paragrafov in naredb najvarnejša zaščita in naše najboljšo orožje strokovna organizacija in razširjen delavski časopis. Delavci so to uvideli in takoj po predavanju se je oglasilo zopet

10 naročnikov »Delavske politike«.

Na ta način bodo delavke in delavci najboljše znali braniti svoje pravice, ko se bodo vsak teden dvakrat s čitanjem našega lista naprej izobraževali.

Lepo uspeli pevski koncert. Dvorana »Svobode« je bila pri nedeljskem koncertu kljub slabemu vremenu in razmeram popolnoma razprodana. Živalno odobravanje je sledilo vsakemu komadu. Častitat moramo g. pevovodji B. k nedeljskemu nastopu moškega, kakor tudi mešanega zbora. Naj živi in doni delavska pesem!

Naš agilni pevski zbor bo v januarju priredil koncert v Mariboru. Priprave so v teku.

Mežica

Tukajšnja podružnica »Svobode« bo uprizorila v nedeljo, dne 23. decembra t. l. komedijo v treh dejanjih »Glavni dobitek« na svojem odru nad Konzumnim društvom s pričetkom ob 15. (3.) uri popoldne. Omenjeno igro smo hoteli uprizoriti že v nedeljo, dne 16. t. m., pa smo jo morali vsled prisege, ki se je vršila, odpovedati. — Vljudno vabimo vse prijatelje gledaliških predstav, da to igro v obilnem številu posetijo. Družnost.

Črna pri Prevaljah

Naše agilno društvo Svoboda pripravila za Stefanovo dramsko predstavo, in sicer dve mladinski veseligrji: »Prijatelj« in »Stari oče iz Amerike«. Začetek ob 2. uri popoldne na društvenem odru v dvorani gostilne Knez v Črni. Med odmori nastopijo tamburaši. Sodrugi in sodružice, zavedajte se, da je v mladini naša bodočnost, zato ji pokažite s svojo navzočnostjo, da znate primerno ceniti njeno delo in trud na kulturnem polju za splošno izobrazbo in s tem za boljšo bodočnost našega delavskega razreda! Pridite vsi!

Črnomelj

Predavanje o socialni zakonodaji v Črnomlju. V torek, dne 18. decembra je priredila tukajšnja podružnica Zveze lesnih delavcev svoje drugo predavanje v tekoči sezoni. Navzočih je bilo okrog 100 delavcev, ki so z napeto pozornostjo sledili izvajanjem predavatelja. Prvi je predaval s. Bricelj iz Ljubljane o kongresu URSSJ v Sarajevu in podal sliko debat in sklepov te vsedelavske organizacije v Jugoslaviji. Kot naslednji predavatelj je s. Jelenc iz Maribora govoril o socialni zakonodaji po obrtnem zakonu in zakonu o zaščiti delavcev in zlasti povdarjal pomen in važnost obratnih zaupnikov v podjetju. Zanimivo je, da je pri nas v Črnomlju institucija delavskih zaupnikov nepoznana, dasi zaposlujejo naša industrijska podjetja ogromno število lesnih delavcev.

Sport

Velik poraz SK Svobode v Ljubljani. — Zadnje nedeljo so mariborčani odigrali svojo zadnjo prvenstveno ligino tekmo v jesenski sezoni proti Iliriji in vprav nečastno izgubili s 13 : 1 (8 : 1). To je največji poraz Svobode v letošnji sezoni, ko so marsikdaj naravnost krasno nastopili. Krivda leži v glavnem na rezervnem vratarju, ki je igral brez volje in skoraj vse izpustil, kar so Ilirijani streljali. Tudi levi branilec Strnad ni nastopil, vendar pa je v njegovem mestu Majcen kot rezerva zadovoljivo nadomeščal. — S to igro je ostala Svoboda v prvenstvu na predzadnjem mestu, na zadnjem je ljubljanski Hermes — in če pomislimo, da je igrala prvič v tej skupini, je vsekakor lep uspeh, ko so nekateri že prerokovali, da bodo Svobodaši kmalu izpadli. — Svobodaši, volje je treba in šolanja, pa bo drugo leto boljše! bp.

Dr. J. Štrk:

Zelo upoštevnostvar

Nedavno je objavil »Katoličan« v ljubljanskem tedniku »Slovenija« članek z naslovom »Quantité négligeable«. Napis pomeni v slovensčini približno »Neupoštevana stvar«. V članku se dotični »katoličan« ozre na uredniško krizo pri »Sloveniji«, katere dosedanj urednik Radešček je uredništvo odložil in smatral za primerno, da v »Slovencu« pojasni, da je to storil zato, ker ga je pisanje »Slovenije« v zadnjem času ogrožalo v katoliških čustvih. Člankar »katoličan« graja Radeščkovo stališče in razloži med drugim tudi klerikalizem kot »neupoštevno stvar«. Svoje razloge je pa člankar zabelil s takimi podporami, da je uredništvo »Slovenije« moralo ta članek opremiti z opazko, da se ne strinja z večino izvajanj »katoličana«. V resnici je »Slovenija«, katere stremenje za pravo demokracijo mora delavstvo spremljati z vso simpatijo, čeprav je list namenjen samo takozvanemu izobraženstvu, točno pod uredništvom Radeščka prinesla številne članke, ki pri vsem »matranju« avtorjev niso mogli zakriti, da branijo in propagirajo avtoritaro »demokracijo«. Razčiščenje teh tajinstvenih demokratov — pisali so vsi pod psevdonimi! — prepuščamo z mirno dušo »Sloveniji«; nismo se dotaknili stvari v nameri, da namesto »Slovenije« razglabljam, koliko je na Radeščkovem pojasnilu pristnega, in koliko je morda prevračanja odgovornosti za pisanje »Slovenije« pod njegovim uredništvom na rame onih, ki so ostali pri »Sloveniji«. Naš cilj je drugačen.

»Katoličan« je koncem svojega članka zelo pobožno pristavil, da podčrtuje važen pomen KA in KSA (kaj je zadnje, si ne morem predstavljati!), in je že z izbero psevdonima pokazal, da želi povdariti svoje katolištvo, dasi se ne strinja z Radeščkom. Člankar je tedaj hotel povedati, kar hoče povedati toliko mlajših, recimo, katoliško mislečih izobražencev, da se ne istoveti s kulturnimi pogledi, kakršne zagovarja »Slovenec«. Pristavim seveda svoj lastni pridržek, da je pri »Slovencu« težko najti, kaj pravzaprav zagovarja in katera je njegova enotna črta ali osnovna misel. Člankar je zlasti hotel tudi povedati, da ni — klerikaliec. Pritegnem to besedo ne v trivialnem pomenu, ki zveni žaljivo, temveč samo kot pri nas udomačeni izraz za tiste, ki v javnem življenju zagovarjajo nazor muhe verske, t. j. pri nas katoliške osnove udejstvovanja. Takih mlajših izobražencev med onimi, ki jih mi drugi vseeno še štejem med klerikalce, je na pretek. Če jih poslušam dalje časa, se te res prime misel, da so oni iskreno prepričani, da niso klerikalci, temveč, da le vsled močne povezanosti z ljudstvom na deželi, ki je religiozno že iz navade, naslanjajo versko plat svojega mišljenja v našem katolicizmu, ne da bi se v svojih miselnih težnjah drugače vezali na stališče duhovščine.

Izvestna skupina teh na sebi simpatičnih iskalcev resnice izdaja v Ljubljani mesečnik »Beseda o sodobnih vprašanjih«, nad katerim je »Slovenec« dejansko izrekel že izključitev iz katoliških objav. Pray ta mesečnik je nekje zapisal opredelitev, ki naj predstavlja črto razpoke med klerikalci in — da se tako izrazim — neklerikalnimi klerikalci. Ta opredelitev se glasi: Cerkev sledimo in jo ubogamo, koder je božja ustanova, ne sledimo ji in ne ubogamo je pa, koder to ni, temveč, koder je človeška ustanova. To bi bila torej tista meja zanimive pojave duševne revolte med mlajšimi, katoliško misleči izobraženci, in sicer zoper nejasni, neopredeljeni, toda vendar določno zajemljivi krog »Slovenca« in njegovih trabantov.

Če bi gornja opredelitev držala, bi bilo mogoče verjeti takim neklerikalnim klerikalcem. Pa ni; kakor se čudno čuje, dati moramo prav »Slovencu«.

ker soditi o tem, kaj je na katoliški cerkvi božjega, kaj pa človeškega, kdaj je božja ustanova, kdaj človeška, je pridržano po dogmatičnem katoliškem nauku cerkvi sami.

Neklerikalni klerikalci kršijo katoliški dogmatični nauk in grešijo zoper njega, ako

Gumijasta obutev - prava obutev za dež, blato in sneg.

25.-
Za dečke
Din. 29.-

29.-
Za gospe

39.-

69.-
Celi iz gumijaste toplj. podloženi

79.-
Za dečke Din.

99.-
Za odrasle Din.

Blato

zatrjujejo, da so sposobni oni soditi, kdaj smejo imeti drugačno mnenje, kakor cerkev, kdaj pa morajo slediti nauku cerkve. S tem pade objektivna resnost njihovega zatrjevanja, da niso klerikalci. Čeprav so tedaj subjektivno prepričani, da so v pravici, je njihovo subjektivno prepričanje objektivno neosnovano. In ker neosnovano subjektivno prepričanje ni vzdržljivo dolgo časa in se mora prej ali slej izkazati kot zmota, tudi njihova iskrenost ne bo dolgotrajna. Zato javnost tudi ne veruje, da niso klerikalci.

Ločitev na taki podstavi ni ločitev, je kvečjemu malkontentstvo, nezadovoljščina. V praktičnem življenju se ta ločitev dejansko nikjer ne pokaže. V praktičnem življenju — zlasti po deželi — držijo klerikalci in neklerikalni klerikalci trdno skupaj v gospodarskem in kulturnem izživljanju. Pri tem položaju ima izvenklerikalna javnost neprijetni vtis, da mladi katoliško misleči varajo, in sicer zanesljivo varajo izvenklerikalno javnost, najbrže pa tudi sebe.

Katoliški verski nauk že po besedi »katoliški« povdarja, da je univerzalen, da zajema vse življenje in mišljenje človeka od rojstva do smrti. Verski nauki so — ne samo katoliški — po bistvu totalni. Vsled tega je vsako igranje, kakršno je gornja opredelitev, neresno. Drži samo to, kar pri nas zapiše »Slovenec«, ker to je glasilo cerkve celo v materijelnem smislu. Povsem drugo vprašanje je seveda, je-li »Slovenec« stališče pravilno za svobodomislečega človeka. Da je tako in nič drugače, dokazuje spet »Slovenec« sam v številki z dne 10. t. m., po kateri je akademik Zebot po govoru mladinskega zastopnika kanonika dr. Klinarja v imenu katoliške

akademske mladine objubil pokorščino Cerkvi v vseh vprašanjih in naukih in ne samo v tistih, ki jih Cerkev govori ex cathedra.

Pokorščino v mišljenju, delanju in nehanju! Misli cerkve pa izraža duhovščina! Torej?

Širite naš list!

PERJE kg Din 12.—
sivo, čehano, kg » 25.—
belo, čehano, kg » 45.—
polpuh, beli, kg » 95.—
puh, sivi, kg » 100.—
„ la, kg » 125.—
„ beli, kg » 150.—
„ najfinejši, kg » 220.—

Vse kemično čiščeno.
Poštne pošiljke franco omot.

Eksportna hiša, LUNA, Maribor

Piguè svila, satin svila, crèpe mongol, crèpe de chine, crèpe georgette, vse po Din 28.—, dokler traja zaloga

Trpin - bazar

KUPUJTE V SVOJI ZADRUGI

„DELAVSKI DOM“

MARIBOR, FRANKOPANOVA 1

Nabirajte nove naročnike

Čehoslovaška „Delavska telovadna enota“

šteje 137.000 članov

Iz poročila »Delavske telovadne enote« za leto 1933 posnemamo, da ima 1275 telovadnih krajevnih organizacij in 137.000 članov. Od teh je okoli 50.000 telovadcev in 18 telovadkinj. Med telovadkinjami je okoli 3500 omoženih članic. Mladinske sekcije štejejo skoraj 14.000 članov, dalje 57.000 šolarjev in študentov. Do sto tisoč jih je starih pod 24. leti, ostali so starejši, kar je še posebej

razveseljivo. Svojih telovadnic imajo 19, svojih igrišč 103. V letu 1933 so priredile organizacije 338 javnih telovadnih prireditev in 465 gimnastičnih akademij. Imetje Zvezde znaša okoli 134 milijonov dinarjev. Delavska telovadna organizacija je druga največja telesnovzgojna organizacija na Čehoslovaškem. Njen pomen za zdravstvenost je ogromen.

290.-

390.-

260.-

390.-

90.-

190.-

ZA BOŽIČ VAŠIM OTROKOM IN VAM

TIVAR OBLEKE

Za božično nakupovanje dajemo na vse damske plašte 10% popusta.